

AWN

ASSOCIATION OF WORLD ARCHAEOLOGISTS

JAARVERSLAG 2012

DE SCHOKKER WAS EEN KWAKBOTTER

Peter Seinen en Joost van den Besselaar (*Mergor in Mosam*)

Inleiding

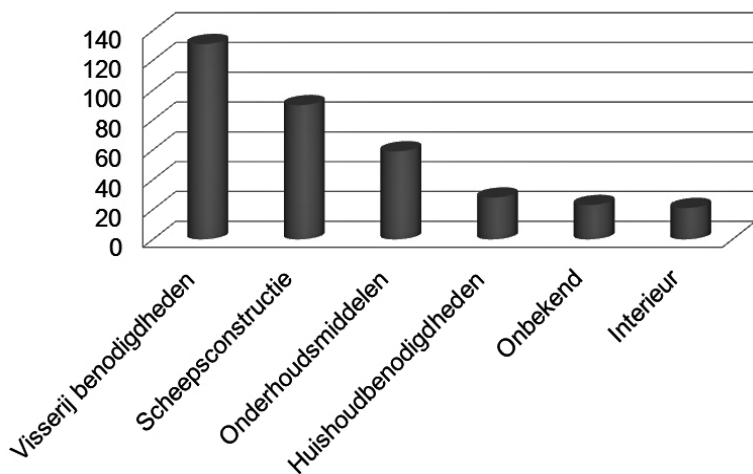
In 2005 werden aan de Maasoever bij 'het gat van Alem' bij toeval de resten van houten planken waargenomen, die net boven het water uitstaken. Het eerste onderzoek wees in de richting van het wrak van een schokker, maar in de archeologie moet wel vaker een theorie verlaten worden.

Met toestemming van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) kon een serieuze opgraving worden uitgevoerd, waardoor een belangrijk deel van de geschiedenis van het wrak gereconstrueerd kon worden. De opgraving werd afgerond met een rapportage en publicatie (P.A. Seinen, J.A. van den Besselaar, 2012). Dit artikel is een samenvatting van de publicatie.

Resultaten

Om het scheepstype te achterhalen moesten delen van het met modder bedekte wrak uitgegraven worden. De scheepsconstructie had alle kenmerken van een kwakbotter. Tegen de verwachting in leverde het opgegraven deel een schat aan gebruiksvoorwerpen op, die veel vertelden over het werk en het leven aan boord. Afbeelding 1 geeft een overzicht van de vondstcategorieën. Vermeldenswaardige vondsten zijn een komfoortje voor verwarming van de binnenruimte en het bereiden van eten, kookgerei, een petroleumbrander en visserijbenodigdheden.

Verdeling aantallen vondsten over de categorieën

Afb. 1 - Overzicht van de vondstcategorieën

Afb. 2 - Komfoortje of 'peurtje'
of 'vuurduvel' (schaal 10 cm).

Reconstructie van de geschiedenis van de kwakbotter

De kwakbotter begint haar leven in Monnickendam rond 1870 en wordt rond 1915 verkocht aan een Heerewaardense riviervisser, die leeft van de zalm- en palingvangst. Hiervoor wordt hij ondersteund door een tweekoppige bemanning en gedrieën zijn ze weken, soms maanden onderweg. Het schip is daarom ook van alle gemakken voorzien, zoals verwarming, verlichting, kookgerei. En er werd af en toe een sigaar gerookt. Veel onderhoud werd niet gepleegd, zodat het schip water maakte en er regelmatig gehoosd moest worden. Deze noodzaak werd het schip in de oorlogsjaren van 1944 fataal, toen Heerewaarden door oorlogshandelingen verboden gebied werd.

Literatuur

P.A. Seinen, J.A. van den Besselaar,
Een houten vissersschip in de Maas bij
Alem, een echo uit het verleden,
Westerheem, 2012, pag. 310-321.

Afb. 3 - Waterketel (kleur terracotta, schaal 10 cm)

Afb. 4 - Koffiepot (kleur petrol-blue, schaal 10 cm)

Afb. 5 - Petroleumlamp met bijbehorend glas
(schaal 5 cm)

Afb. 6 - Kompas met cardanische ophanging
(schaal 10 cm)